

M và đng minh phi s đng s c mnh c a h trên m i lnh v c quân s và phi quân s. Theo đó, các ho t đng h tng b o v hàng h i s đi kèm v i các n l c đng th i nh m giúp các chính ph và n n kinh t i òng Nam Á vng vàng h n tr c nh h òng x u c a Trung Quốc, cng nh v i c phát trin và trin khai các l c l òng chi n đ u tinh nhu v i nhi m v ngìn chìn hành vi gây h n quy mô l n c a Trung Quốc

Việc quản lý một hệ thống quốc tế giúp duy trì nguyên tắc pháp lý và triết học về quyền tự do trên biển là một trong những lợi ích quốc gia quan trọng nhất của Mỹ dù không được công khai. Việc duy trì trật tự hàng hải một cách tự do và cởi mở là nhu cầu cấp thiết đối với một quốc gia với khả năng kết nối lên

đến

hơn 80% dân số thế giới hiện

phụ thuộc vào vận tải hàng hải. Trong gần 4 thế kỷ qua, các đội đường được xác định theo nguyên tắc pháp lý (sau đó được định chế hóa trong Công ước Liên hiệp quốc về Luật biển) là tài sản chung toàn cầu, mà chỉ quyền quốc gia đối với chúng bị giới hạn và hoàn toàn phụ thuộc vào các vùng đất liền tiếp giáp. Tuy vậy, các chính sách mang ý nghĩa sống còn này lại

đang bị đe dọa nghiêm trọng ở Biển Đông. Trung Quốc đang hành động hung hăng không chỉ để giành quyền kiểm

soát

và một quân sự, mà thậm chí còn quan trọng hơn là để áp đặt một chế độ thống trị thay thế đối với tuyến đường của

ngô vôi cùng quan trọng này, dựa trên

luật pháp trong nước của Trung Quốc và quan điểm của Bắc Kinh về chủ quyền trên biển. Cách tiếp cận hiện nay của Mỹ đối với vấn đề này không giới hạn được khía cạnh cốt lõi trong hành vi gây hấn của Trung Quốc, vì sự phô trương lực lượng một cách rõ ràng và

không được duy trì lâu dài trong các hoạt động tự do hàng hải của Mỹ như có thể thấy hiện nay

;

do đó không thể

được

tác động chính lược mang tính quyết định. Những chính sách của Trung Quốc cho đến nay không phải là chính sách chung cuộc. Có thể phức tạp, Mỹ và các đồng minh cần phải điều chỉnh lại sự

hiệu

biện

của họ về chính sách của Trung Quốc ở

Bi

ển Đông

, đồng thời

định hướng lại chính lược nhằm ngăn chặn chính sách đó.

Cuộc chiến giữa các chính sách pháp lý

Một cách của thách thức ở Biển Đông không phải là một cuộc đối đầu thông thường giữa các lực lượng. Đó chính là một cuộc chiến từng lực mà cả Mỹ và Trung Quốc hiện đều tìm cách tránh né, mà thay vào đó là một cuộc cạnh tranh về

ý chí chính tr⊃, th⊃ hi⊃n qua m⊃t cu⊃c đ⊃ s⊃c tay đôi gi⊃a hai h⊃ th⊃ng th⊃m quy⊃n pháp lý mang tính c⊃nh tranh, c⊃ th⊃ là gi⊃a m⊃t h⊃ th⊃ng lu⊃t bi⊃n qu⊃c t⊃ hi⊃n hành g⊃n nh⊃ đ⊃đ⊃c kh⊃p n⊃i công nh⊃n và m⊃t bên là quan đ⊃m theo ch⊃ ngh⊃a xét l⊃i c⊃a Trung Qu⊃c v⊃ ch⊃ quy⊃n hàng h⊃i, theo đó g⊃i các vùng bi⊃n là các “vùng lãnh th⊃ xanh” và tuyên b⊃ ch⊃ quy⊃n đ⊃i v⊃i chúng gi⊃ng nh⊃ v⊃i đ⊃t li⊃n đ⊃ ng⊃n ch⊃n s⊃ xâm nh⊃p c⊃a tàu thuy⊃n và th⊃y th⊃ các n⊃đ⊃c khác. Trong cu⊃c chi⊃n gi⊃a các c⊃ ch⊃ pháp lý này, ph⊃n ⦿ng c⊃a các dân bi⊃n đ⊃a ph⊃ng ⦿ các n⊃đ⊃c ⦿ng Nam Á – trái ng⊃đ⊃c v⊃i hành đ⊃ng c⊃a c⊃ hai bên tham chi⊃n – s⊃ quy⊃t đ⊃nh k⊃t qu⊃ chung cu⊃c. Do đó, câu h⊃i mang tính quy⊃t đ⊃nh ⦿ đây không ph⊃i là “bên nào s⊃ chi⊃m ⦿u th⊃ trong cu⊃c chi⊃n” mà là “ng⊃đ⊃i dân s⊃ tuân theo lu⊃t pháp c⊃a bên nào”.

Cu⊃c chi⊃n gi⊃a các c⊃ ch⊃ pháp lý đ⊃n ra đ⊃đ⊃i hình th⊃c c⊃nh tranh ng⊃m nh⊃m giành đ⊃đ⊃c s⊃ ⦿ng h⊃, trong đó ai đ⊃ x⊃ng c⊃ ch⊃ nào s⊃ tìm ki⊃m trong dân chúng nh⊃ng ng⊃đ⊃i ⦿ng h⊃ cho c⊃ ch⊃ đó. Quá trình này không h⊃n là m⊃t n⊃ l⊃c nh⊃m giành l⊃y “tình c⊃m và ý chí” vì đó là m⊃t cu⊃c đ⊃u tranh đ⊃ giành quy⊃n ki⊃m soát, b⊃ng cách thuy⊃t ph⊃c ho⊃c c⊃ng ép ng⊃đ⊃i dân ph⊃i tuân theo m⊃t b⊃ lu⊃t mà không ph⊃i c⊃a phe đ⊃i l⊃p. V⊃i quy⊃n t⊃ do l⊃a ch⊃n mà không có b⊃t k⊃ bi⊃n pháp gây s⊃c ép nào t⊃ hai phía, ng⊃ dân đ⊃a ph⊃ng ⦿ các n⊃đ⊃c ⦿ng Nam Á g⊃n nh⊃ ch⊃c ch⊃n s⊃ l⊃a ch⊃n tuân th⊃ h⊃ th⊃ng lu⊃t pháp qu⊃c t⊃ hi⊃n hành v⊃n b⊃o v⊃ và th⊃c thi quy⊃n t⊃ do hàng h⊃i c⊃a t⊃t c⊃ các qu⊃c gia. L⊃i ích mà m⊃t

tr⊃t t⊃ c⊃i m⊃ và đ⊃a trên quy t⊃c hi⊃n hành mang l⊃i càng tr⊃ nên rõ ràng h⊃n khi so sánh v⊃i ph⊃ng án đ⊃i l⊃p – c⊃ ch⊃ ⦿ng h⊃ m⊃t vùng bi⊃n l⊃y Trung Qu⊃c làm trung tâm, thi⊃u t⊃ do và khép kín, trong đó tàu thuy⊃n các n⊃đ⊃c khác ngoài Trung Qu⊃c ch⊃ có th⊃ đi l⊃i n⊃u đ⊃đ⊃c B⊃c Kinh cho phép. Vì c⊃ ch⊃ do n⊃đ⊃c này đ⊃ xu⊃t đ⊃i v⊃i

B
i⊃n ⦿ng
thi⊃u h⊃p đ⊃n v⊃ m⊃t đ⊃nh tính, Trung Qu⊃c đang tìm cách giành đ⊃đ⊃c s⊃ ⦿ng h⊃ thông qua vi⊃c s⊃ đ⊃ng các công c⊃ tiêu c⊃c mang tính c⊃ng ch⊃ th⊃ hi⊃n s⊃c m⊃nh dân t⊃c c⊃a mình. Theo đó, Trung Qu⊃c đã h⊃m đ⊃a và đ⊃ đ⊃a s⊃ đ⊃ng v⊃ l⊃c thông qua l⊃c l⊃ng c⊃nh sát bi⊃n và dân quân bi⊃n, đ⊃ng th⊃i đ⊃đ⊃c

l⊃c l⊃ng H⊃i quân Quân gi⊃i phóng nhân dân Trung Qu⊃c (PLAN) v⊃i n⊃ng l⊃c tác chi⊃n tinh nhu⊃ h⊃u thu⊃n, Trung Qu⊃c có th⊃ b
i⊃n n⊃i này tr⊃
thành m⊃t

khu v⊃c không an toàn đ⊃i v⊃i dân bi⊃n đ⊃a ph⊃ng khi di chuy⊃n qua nh⊃ng vùng bi⊃n mà h⊃ có quy⊃n ti⊃p c⊃n chính đ⊃ng theo lu⊃t pháp qu⊃c t⊃.

Điểm này không có nghĩa là Trung Quốc không có phương tiện nào trong kho vũ khí chính trị của họ để giành được sự ủng hộ của các nước Đông Nam Á một cách tích cực thay vì tiêu cực. Trái lại, các chính phủ, Trung Quốc đã và đang sử dụng rất hiệu quả các biện pháp kích lệ - hứa hẹn phát triển cơ sở hạ tầng, hợp lực và thu hút giới tinh hoa... - để thuyết phục các mặt xích yếu nhất có vai trò then chốt tại các nước Đông Nam Á chấp nhận hành vi tráo trở của Trung Quốc trên biển. Trường hợp của Philippines trong 6 năm qua là một ví dụ minh họa cho điểm này. Năm 2012, đồng thời Tổng thống Philippines Benigno Aquino III, Trung Quốc đã dùng các biện pháp để

đưa đội trực xuất Hải quân Philippines khỏi bãi cạn Scarborough. Sau khi vi phạm thâu thuấn giếm

tình trạng leo thang căng thẳng

do Mỹ làm trung gian bằng cách đưa tàu quay trở lại rạn san hô hiên không được báo trước này, Trung Quốc đã sử dụng các công cụ thực thi pháp luật hàng hải trên danh nghĩa để quấy rối và áp đặt ý chí của mình đối với các ngư dân Philippines, buộc họ phải rời bỏ khu vực này, tiếp đó để lại các ngư trường trú phủ quanh Scarborough cho các tàu Trung Quốc được quyền khai thác. Khi Rodrigo Duterte lên nắm quyền năm 2016, Trung Quốc đã dùng sức ép đối với các dự án đầu tư cơ sở hạ tầng để khuyến khích Duterte ngừng hẳn sang hàng hải tự do lập trường chính trị-ngoại giao và pháp lý mạnh mẽ của đất nước ông trong các tranh chấp trên

B

iển

Đông

. Khi điểm này xảy ra, Trung Quốc đã cho phép các tàu đánh cá của Philippines quay trở lại khu vực để khai thác bãi cạn Scarborough, nghĩa là Trung Quốc hiên cho phép Philippines tận hưởng thành quả EEZ của chính họ nhưng theo các điểm kiến do Bắc Kinh đặt ra.

Vì sao chiến dịch của Trung Quốc lại là một cuộc nổi dậy trên biển?

Nếu so sánh với bất kỳ hình thức chiến tranh nào, thì những hành động của Trung Quốc trên biển giống như một cuộc nổi dậy. Mặc dù Clausewitz không sai khi tuyên bố rằng mọi cuộc chiến tranh đều là sự mở rộng của hoạt động chính trị dưới các hình thức khác, nhưng không có bất kỳ hình thức chiến tranh nào khác xét về bản chất mang tính chính trị và tập trung vào các vấn đề về quyền lợi và luật pháp nhiều như một cuộc nổi dậy. Các cuộc nổi dậy thực chất là các cuộc tranh cãi về việc ai là người cai trị trong một cộng đồng dân cư và một không gian địa lý cụ thể, tức là các bên chiến đấu để xác định xem luật pháp của bên nào có hiệu lực và do đó tìm kiếm đáp án cho câu hỏi được đặt ra trước đó: Người dân phải thực thi luật pháp của ai?

Bức Kinh tìm cách sử dụng sức mạnh dân tộc Trung Hoa để áp đặt hệ thống thẩm quyền của riêng họ đối với dân chúng các nước láng giềng Đông Nam Á, ép buộc họ phải tuân thủ bằng cách đe dọa sử dụng vũ lực. Đây là điều các lực lượng nổi dậy đã làm từ xưa. Các tài liệu mang tính lý thuyết về sức nổi dậy từ thời của T. E. Lawrence đến Mao Trạch Đông và xa hơn nữa thường nhắc tới một thành tố có ý nghĩa sống còn là “sức ủng hộ của người dân”. Tuy nhiên, cách diễn đạt như vậy có thể gây hiểu lầm vì nó dường như nói lên tình cảm tích cực và sự cảm thông của dân chúng đối với lực lượng nổi dậy. Trên thực tế, động lực ở đây là sự kiểm soát, vốn có thể được thiết lập bằng cách thuyết phục hoặc phi bạo lực hơn là thông qua nổi dậy. Chẳng hạn, lực lượng Taliban đã tìm cách cầm tay trái Afghanistan đến trường và nên tận công nghệ người dân vi phạm mệnh lệnh đó. Trong khi

các cuộc tấn công như vậy nhằm vào các nạn sinh tử Mồ thường được mô tả là những hành vi vi phạm trọng trọng nhân quyền đúng với bản chất của chúng, nhưng trong bối cảnh chiến lược, có thể coi những hành động tàn bạo này là cách thức (đáng khinh và một đóa đóa) để Taliban khống chế thẩm quyền đối với cộng đồng dân mà lực lượng này đang tìm cách kiểm soát.

Do đó, việc Trung Quốc sử dụng sức mạnh trên biển để áp đặt luật pháp trong nước của họ đối với người dân vùng Biển Đông rất phù hợp với truyền thống nổi dậy, cho dù trong trường hợp này, cuộc nổi dậy diễn ra trong môi trường biển và chủ thể hành động là hệ thống luật pháp quốc tế chứ không phải chính quyền một quốc gia. Chính vì cách tiếp cận của Bắc Kinh đối với chủ quyền trên biển khi cho

ra có thể tuyên bố chủ quyền đối với các vùng biển giềng như trên đất liền - có thể hiểu là một sự tiến triển so với lập trường của chính trị trong lịch sử của Trung Quốc với tư cách một đế quốc hám lợi trên đất liền

. Vậy nên không có gì ngạc nhiên khi Bắc Kinh đưa chiến lược nổi dậy của họ ra biển, khi xét tới vai trò nổi bật của nhà lý luận mang tính nhân tính và các cuộc nổi dậy Mao Trạch Đông trong kho tàng chiến lược của Trung Quốc. Cho đến nay, cuộc nổi dậy của Trung Quốc ở trên biển vẫn tiếp diễn mà phần lớn không bị cản trở do những nỗ lực khác đáng chú ý hơn của họ - chiếm giữ lãnh thổ và mở rộng phạm vi chiếm tiếp cận/ngấn chặn xâm nhập khu vực - đã thu hút sự chú ý của Mỹ và các đồng minh nhiều đến mức che đậy thành công nỗ lực mang tính quyết định (ép buộc bằng vũ lực đối với dân biển) và một tiêu chí chiến lược cuối cùng trong chiến lược của họ (áp đặt một hệ thống quản trị thay thế

của Trung Quốc, lật đổ hệ thống luật pháp quốc tế hiện hành trên biển và qua đó giúp Trung Quốc có được chủ quyền hợp pháp đối với một vùng rộng lớn của

B
iêng Đông
nằm trong phạm vi “đường 9 độ”).

Cách thực đường M và đường minh chiêm lý qua th: Chong nãi dấy trên biển

Một khi vấn đề chiên lược ở Biển Đông được xác định là một cuộc nổi dậy, thì giới pháp chiên lược của M và đường minh còn theo sự chủ đạo của chiên lược đại phó tự nhiên là chong nãi dấy. Cách tiếp cận “chong nãi dấy trên biển” trong lĩnh vực hàng hải đòi hỏi sự

đưa phông
cung nh s
bảo đảm an ninh cho hệ thống nhng
hoạt động
quy rị của Trung Quốc để họ có thể thực hiện các quyên hợp pháp của mình một cách an toàn theo cơ chế quốc tế hiện hành và quyên tự do trên biển, qua đó khiến ngòi dân cảm nhận được
m
s
bảo vệ hữu hình và m
ni
tin c
thiết thực các
thách thức s
và

để đưa của Trung Quốc. Cần phải trấn an ngòi dân rằng các quy tắc trên thực tế vẫn không thay đổi. Chính vì điều này mà các hoạt động tự do hàng hải hiện tại của M là của đ - mặc dù các tàu khu trục quá cảnh trong phạm vi 12 hải lý tính từ các cấu trúc của hình riêng lẻ bị chiêm đóng trên biển có thể truy cập một số thông điệp mang tính pháp lý và việc M không công nhận các tuyên bố chủ quyền của th, những hoạt động nh vậy không mang lại bất kỳ hiệu quả thực tế nào vì chúng không kéo dài, và do đó không tác động đến lòng tin của ngòi dân vào khả năng của chính họ trong việc thực thi các quyên hợp pháp quốc tế của mình. Trung Quốc cũng như các nước

B
iêng Đông đều biết rằng các hoạt động tự do hàng hải của M chủ là một
đng thái
nhất thi, vì nh các nhà tuyên truyền Trung Quốc đã nhc nh với th gi, rằng tàu của M chủc chn s r
đi, và ngòi dân sẽ b để đưa và quy rị ngay khi H quân M một lần nữa biển

m⊗t phía
sau
đ⊗ng chân tr⊗i.

Chi⊗n l⊗c ch⊗ng n⊗i d⊗y trên bi⊗n nh⊗m m⊗c đ⊗ch mang l⊗i chi⊗n th⊗ng trong cu⊗c chi⊗n gi⊗a các c⊗ ch⊗ pháp lý trên l⊗nh v⊗c mang tính quy⊗t đ⊗nh, c⊗ th⊗ là ⊗ s⊗ tuân th⊗ và hành vi c⊗a ng⊗ dân. Và gi⊗ng nh⊗ các n⊗ l⊗c ch⊗ng n⊗i d⊗y trên đ⊗t li⊗n, chi⊗n l⊗c này đòi h⊗i M⊗ và đ⊗ng minh ph⊗i s⊗ d⊗ng s⊗c m⊗nh c⊗a h⊗ trên m⊗i l⊗nh v⊗c quân s⊗ và phi quân s⊗. Theo chi⊗n l⊗c ch⊗ng n⊗i d⊗y trên bi⊗n, các ho⊗t đ⊗ng h⊗ t⊗ng b⊗o v⊗ hàng h⊗i s⊗ đi kèm v⊗i các n⊗ l⊗c đ⊗ng th⊗i nh⊗m giúp các chính ph⊗ và n⊗n kinh t⊗ ⊗ ⊗ng Nam Á v⊗ng vàng h⊗n tr⊗c ⊗nh h⊗ng x⊗u c⊗a Trung Qu⊗c, c⊗ng nh⊗ vi⊗c phát tri⊗n và tri⊗n khai các l⊗c l⊗ng chi⊗n đ⊗u tinh nhu⊗ v⊗i nhi⊗m v⊗ ng⊗n ch⊗n hành vi gây h⊗n quy mô l⊗n c⊗a Trung Qu⊗c đang nh⊗m vào các đ⊗ng minh c⊗a M⊗ d⊗c theo chu⊗i đ⊗o th⊗ nh⊗t.

M⊗c tiêu chính c⊗a chi⊗n l⊗c ch⊗ng n⊗i d⊗y trên bi⊗n là nh⊗m vô hi⊗u hóa các l⊗c l⊗ng c⊗a Trung Qu⊗c ⊗ Bi⊗n ⊗ng trong nh⊗ng tình hu⊗ng ch⊗a đ⊗n m⊗c chi⊗n tranh, nh⊗ Trung Qu⊗c t⊗ng làm đ⊗i v⊗i các l⊗c l⊗ng c⊗a M⊗ trong vài n⊗m tr⊗ l⊗i đ⊗y. N⊗u M⊗ và đ⊗ng minh có th⊗ cân b⊗ng thành công gi⊗a vi⊗c duy trì s⊗ r⊗n đ⊗ khi xung đ⊗t ⊗ m⊗c đ⊗ cao và vi⊗c th⊗c hi⊗n ch⊗ng n⊗i d⊗y trên bi⊗n khi xung đ⊗t ⊗ m⊗c đ⊗ th⊗p, thì nh⊗ng công c⊗ ép bu⊗c m⊗i và t⊗n kém c⊗a Trung Qu⊗c s⊗ tr⊗ nên l⊗i th⊗i và vô d⊗ng n⊗u ng⊗i dân, d⊗i s⊗ b⊗o v⊗ c⊗a M⊗ và đ⊗ng minh, c⊗m th⊗y đ⊗ t⊗ tin đ⊗ không ph⊗i b⊗n tâm đ⊗n nh⊗ng l⊗i c⊗nh cáo và h⊗m d⊗a t⊗ phía Trung Qu⊗c.

Thách th⊗c đ⊗i v⊗i Washington và th⊗ đô các n⊗c đ⊗ng minh là vi⊗c huy đ⊗ng s⊗ tham gia c⊗a c⊗ng đ⊗ng tri th⊗c n⊗ng đ⊗ng vào l⊗nh v⊗c này đ⊗ xác đ⊗nh cách th⊗c ti⊗n hành t⊗t nh⊗t sao cho ho⊗t đ⊗ng ch⊗ng n⊗i d⊗y trên bi⊗n có th⊗ v⊗n hành ⊗ m⊗c chi phí ch⊗p nh⊗n đ⊗c trong m⊗t kho⊗ng th⊗i gian dài. N⊗u l⊗ch s⊗ mang tính ch⊗ đ⊗n, thì chi⊗n d⊗ch này c⊗n ph⊗i đ⊗c ti⊗p t⊗c cho t⊗i khi ban lãnh đ⊗o Trung Qu⊗c nh⊗n ra r⊗ng cu⊗c n⊗i d⊗y trên bi⊗n c⊗a h⊗ không th⊗ l⊗t đ⊗ s⊗ cai tr⊗ c⊗a lu⊗t pháp qu⊗c t⊗ hi⊗n hành b⊗ng cách ép bu⊗c, c⊗ng nh⊗ nh⊗ng l⊗i ích th⊗c s⊗ mà Trung Qu⊗c có th⊗ nh⊗n đ⊗c khi ch⊗p nh⊗n và tuân th⊗ h⊗ th⊗ng hi⊗n t⊗i đ⊗a trên quy⊗n t⊗ do trên bi⊗n. M⊗t khi các c⊗ng đ⊗ng chi⊗n l⊗c ⊗ M⊗ và các n⊗c đ⊗ng minh thành

công trong việc

tìm

ra được

giải pháp cho

những vấn

đề

còn tồn tại về cách thức hoạt động, thì chính lập trường chúng tôi dấy trên biển có khả năng mang lại một

chính thống quy định và rớt cấn thiết cho M và động minh, cũng như cho một

trật tự quốc tế tự do dựa trên các quy tắc văn được h b o v.

Tác giả bài viết là Hunter Stires, một học giả tại Học viện Hải quân Mỹ John B. Hattendorf- Trung tâm Nghiên cứu Lịch sử Hàng hải Mỹ, đồng thời là một chuyên viên không đồng nghiệp trực tại Trung tâm An ninh Mỹ của M. Ông là đồng tác giả cho cuốn sách “China is Waging a Maritime Insurgency in the South China Sea. It's Time for the United States to Counter It.”, xuất bản lần đầu tiên vào tháng 11 năm 2018. Bài viết trên được đăng tại trên trang [The National Interest](#) .

Tuấn Minh (gt)